

MAZURSKIE
BAJKI, BAŚNIE, LEGENDY, PODANIA, PODANIA LUDOWE, UCIESZNE
OPOWIADANIA

Zestawiła i zebrała Ewa Sotomska, Działdowo

1. BAJKA

(Bajki mazurskie, Żaba i mysz, s. 64-65)

*Kalendarz dla Mazurów 1934, s. 77.

2. BAJKA MAZURSKA

(Kierz róży, Pomocny kotek, s. 41-43)

(Bajki mazurskie, Skrzynia w nagrodę, s. 14-17)

*, „Nasz Świątek”, 1930, nr 20, s. 77-79. Emilia Sukertowa-Biedrawina.

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędzał, Olsztyn 1994, s. 76-78.

3. BAJKA MAZURSKA

(Kierz róży, O synu co zmartwień przysparzał, s. 28-31)

***„Gazeta Mazurska”, 1928, nr 46, s. 182-183. Opowiedział sędziwy gospodarz Kołakowski z Komornik. Ze zbioru Koła Krajoznawczego im. Emilii Sukertowej przy PSN w Działdowie.

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 52-53. (tytuł „**Jak leniwy chłopak królem został**”, trochę inne zakończenie).

4. BAJKA MAZURSKA O CHŁOPIE, CO DIABŁA OSZUKAŁ

(Bajki mazurskie, Zawody z diabłem, s. 28-31)

*Kalendarz dla Mazurów 1932, s. 108-109. (Według opowiadania gospodarza Sendzickiego z Pierławki)

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Djabeł na Mazurach w bajkach i podaniach, Działdowo 1936, s. 12-13, (bez tytułu).

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędzał, Olsztyn 1994, s. 95-96. O diabłach mazurskich (bez tytułu).

5. BAJKA MAZURSKA O GŁUPIM DIABLE

(Kierz róży, Głupi diabeł, s. 56)

***„Nasz Świat”, 1933, nr 6, s. 22-23. Ze zbioru Koła Krajoznawczego Młodzieży przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie.

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Djabeł na Mazurach w bajkach i podaniach, Działdowo 1936, s. 11 (bez tytułu).

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 122 („**O tabace i diable**”, trochę zmieniona).

6. BAJKA MAZURSKA O GŁUPTASKU

(Kierz róży, O głuptasku, s. 39-40)

(Bajki mazurskie, Dary od babci, s. 25-27)

***„Nasz Świątek”, 1930, nr 8, s. 30-31. Spisał W. Redzanowski, uczeń Państwowego Seminarium Nauczycielskiego w Działdowie.

*Kalendarz dla Mazurów 1933, s.103. **O głupim synu. Ucieszne opowiadania mazurskie.** (Ze zbiorów Kółka Krajoznawczego przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie).

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 130-131 (**Przygłupkowaty brutkan. Tu matka wysyła syna do dziewczyny**)

7. BAJKA MAZURSKA O STOKROTCE

(Bajki mazurskie, Stokrotka, s. 4-7)

*Kalendarz dla Mazurów 1931, s. 113-115, E. Sukertowa-Biedrawina.

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędzał, Olsztyn 1994, s. 87-89.

(O Stokrotce, tekst identyczny).

8. BAJKA MAZURSKA O SYNIE RYBAKA

(Kierz róży, O synu rybaka, s. 23-27)

*"Nasz Świątek", 1930, nr 22, s. 86-87. Opowiedział gospodarz Owsianka z Kisin, spisała Elżbieta Wypychówna.

9. BAJKA MAZURSKA O ZACZAROWANEJ TORBIE

(Kierz róży, Zaczarowana torba, s. 52-53)

*"Nasz Świątek", 1930, nr 6, s. 22-23. Spisał Fryderyk Żywiec z Kurkowa, uczeń I-go kursu Państwowego Seminarium Nauczycielskiego w Działdowie.

*Kalendarz dla Mazurów na rok 1934, s. 88-89. **O dziwnej torbie. Ucieszne bajki mazurskie.** (Ze zbioru Kółka Krajoznawczego przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie).

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 47-48. (tu bajka ma tytuł „Dziwna torba”).

10. BAJKA O CHŁOPIE I DIABLE WÓDKOROBIE

*"Gazeta Mazurska", 1928, nr 12-13, Kazimierz Gliński.

11. BAJKA O KARCMAZU GODZIE I CHŁOPSIE ŁOMKU

*Monografia wieś Chorap, czerwiec 1931, opracował W. Kaczan i M. Gołajski kurs III.

12. BAJKA „O KLÓTLIWEJ ŻONIE I MĘŻU UDAJĄCYM ŚLEPCA”

(Kierz róży, O klótlivej żonie i mężu udającym ślepcę, s. 65-67)

*Monografia wsi Dźwierzni, oprac. Józef Przybyszewski kl III

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s.131-132. **(O klótlivej żonie i mężu udającym ślepcę).**

13. BAJKA O „MADEJU”.

*Monografia wsi Narzym, 2.VI.1931 r., opracowali B. Żyto i K. Willamowski, Koło Krajoznawcze Młodzieży im. Emilii Sukertowej przy PSN w Działdowie.

14. BAJKA O MĄDRYM RAKU. UCIESZNE OPOWIADANIA MAZURSKIE

(Bajki mazurskie, Rak i indyk, s. 11-13)

*Kalendarz dla Mazurów 1936, s. 80-81. (Ze zbioru Koła Krajoznawczego Młodzieży przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędzał, Olsztyn 1994, s. 44-47. **(O biednym Raku)**

15. BAJKA O „STARYM FRYCU” I ZOŁNIEZU”

*Monografia wieś Chorap, czerwiec 1931 r. opracował W. Kaczan i M. Gołajski kurs III

16. BAJKA O TRZECH CYTRYNACH

(Kierz róży, Trzy cytryny, s. 47-49)

(Bajki mazurskie, Zaczarowane cytryny, s. 76-79)

*"Nasz Świątek", 1930, nr 14, s. 54-55. Prakseda Margalska, uczennica VII-jej klasy Szkoły Powszechnej i. Króla Władysława Jagiełły w Działdowie.

17. BAJKA O ZACAROWANY DZIEWCYNIE

*"Gazeta Mazurska", 1929, nr 16, s. 90. Ze zbioru Koła Krajoznawczego Młodzieży imienia Emilii Sukertowej przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie. Spisał K. Willamowski, uczeń I kursu semin.

18. BAJKA O ZAKŁĘTYM DZIEWCZĘCIU

*"Nasz Świątek", 1931, nr 18, s. 70-71, Emilia Sukertowa-Biedrawina.

19. BAJKA O ZIELONEJ BRODZIE

(Kierz róży, Zielona broda, s. 63-64)

*Monografia wsi Narzym, 2.VI.1931 r. opracowali B. Żyto i K. Willamowski Koło Krajoznawcze Młodzieży im. Emilii Sukertowej przy PSN w Działdowie.

*Kalendarz dla Mazurów 1935, s. 90. **O zielonej brodzie. Bajka mazurska.** (Ze zbioru Koła Krajoznawczego przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

20. BAJKA ŻOŁNIERZ I DZIADEK

*Monografia wsi Brodowa, opowiedział p. Zakrzewski. 5.VI.1930 r. Opracowali H. Wildauer, Bolesław Żyto, uczniowie PSN III kursu.

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 51, (**Żołnierz i dziadek**)

21. BAŚŃ O ZAKŁĘTYM JEZIORZE

*Monografia wsi Gródki, opowiedział Jan Górczyński ogrodowy w Gródkach. Wykonana przez Fr. Męczyńskiego i F. Rucińskiego uczniów kursu III. (pisana gwarą)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk, 1995, s. 40-42. (Nie dosłownie)

22. BAŚŃ ZAGADKA

(Bajki mazurskie, Zagadka owczarza, s. 73-75)

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 179-180, (s. 180)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 37-38.

23. BYŁ SOBIE CHŁOP IMIENIEM KUBA Z BURSZA

(Kierz róży, Kuba z Bursza, s. 68-69)

*Monografia wsi Kurki, oprac. F. Klimentowski, A. Urbański

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Djabeł na Mazurach w bajkach i podaniach, Działdowo 1936, s. 14, (bez tytułu)

*Kalendarz dla Mazurów 1936, s. 79-80. **O Kubowej z Bursza i diable. Ucieszne opowiadania mazurskie**, różnią się w szczegółach. (Ze zbioru Koła Krajoznawczego Młodzieży przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

24. BYŁ SOBIE WIELKOROLNY PAN BAZIK W MAZURSKIEJ WIOSCE PIERŁAWCE, W POWIECIE DZIAŁDOWSKIM

*Monografia wsi Pierławka, 15.VI.1929 r., oprac. A. Olschewski A. Pletz. Opowiedział p. Stachora gospodarz Pierławki.

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Djabeł na Mazurach w bajkach i podaniach, Działdowo 1936, s. 24-25 (bez tytułu)

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędział, Olsztyn 1994, s. 63-64. Wieści gminne z Działdowa. (bez tytułu)

25. CHCIWIEC

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 133-134, (s. 139)

*Kalendarz dla Mazurów 1924, s. 107-109. (Emilia Sukertowa, **Legenda o Leleskim Jeziorze**)

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędział, Olsztyn 1994, s. 48-50. (**Tajemnice Leleskiego jeziora**)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 169-170. (**Chciwiec**)

26. CUDOWNA FUJARKA

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 162-163 (s. 165)

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Djabeł na Mazurach w bajkach i podaniach, Działdowo 1936, s. 18 (bez tytułu)

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędział, Olsztyn 1994, s. 97-98. O diabłach mazurskich (bez tytułu).

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 22-23.

27. DIABEŁ I BABA

*Kalendarz dla Mazurów 1938, s. 82 opowiedziała ś.p. Anna Semrau (ur. Plewka) ze wsi Skurpie pod Działdowem, H. Skurpski (zgodnie z tekstem w „**Zauroczeniu**”)

28. DLACZEGO WILK NIE MA OGONA. UCIESZNE OPOWIADANIA MAZURSKIE

*Kalendarz dla Mazurów 1933, s. 102. (Ze zbiorów Kółka Krajoznawczego przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 7-8 (**Lis i niedźwiedź**); s. 12 (**Jak zajęć uczył lisa ryby łowić**).

29. DOBRY PASTUCH

(*Bajki mazurskie, Wybawca siedmiu królewiczów, s. 32-35*)

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 182-183; (**Dobry pasterz**, s. 182-183)

30. DZIEWCZĘ Z DZIAŁDOWA. LEGENDY MAZURSKIE

(*Kierz róży, Dziewczę z Działdowa, s. 11-13*)

*"Gazeta Mazurska" 1923, nr 14, s. 2. Według opowiadania najstarszej mieszkanki Działdowa Doroty z Zaborowskich Wesslerowej spisała Emilia Sukertowa.

31. GADAJĄCA FUJARKA. PODANIA LUDOWE MAZURSKIE.

*Kalendarz dla Mazurów, 1939, s. 83-85.

32. GDZIE BYŁO MIĘSO. UCIESZNE OPOWIADANIA MAZURSKIE

*Kalendarz dla Mazurów 1932, s. 111. (Ze zbioru Kółka Krajoznawczego przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

33. GDZIE DIABEŁ NIE MOŻE, TAM BABA SKUSI. BAJKI MAZURSKIE

(*Bajki mazurskie, Złote pantofelki w nagrodę, s. 40-41*)

*Kalendarz dla Mazurów 1935, s. 91. (Ze zbioru Koła Krajoznawczego przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Djabeł na Mazurach w bajkach i podaniach, Działdowo 1936, s. 15-16 (bez tytułu).

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędział, Olsztyn 1994, s. 97. O diabłach mazurskich (bez tytułu)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 128.

34. GRUNWALD I TANNENBERG. LEGENDY MAZURSKIE

*"Gazeta Mazurska" 1923, nr 9-13, s. 2 i 3 Spisała Emilia Sukertowa

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędział, Olsztyn 1994, s. 24-30. (**Legendy grunwaldzkie**).

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał. Bajki Warmii i Mazur, Gdańsk 1995, s. 168-169, (**Komtur dzierzgoński**)

35. JAK BABA CHŁOPA OD DIABŁA URATOWAŁA. UCIESZNE OPOWIADANIA MAZURSKIE

(*Bajki mazurskie, Sprytna sąsiadka, s. 102-103*)

*Kalendarz dla Mazurów 1936, s. 79. (Ze zbioru Koła Krajoznawczego Młodzieży przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Djabeł na Mazurach w bajkach i podaniach, Działdowo 1936, s. 10-11 (bez tytułu)

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędział, Olsztyn 1994, s. 93-94. O diabłach mazurskich, (bez tytułu) s. 93-94.

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 148.

36. JAK DIABEŁ POSZEDŁ Z BABĄ PROSIAKI KRAŚĆ. UCIESZNE OPOWIADANIA MAZURSKIE

*Kalendarz dla Mazurów 1931, s. 110. (Ze zbioru Kółka Krajoznawczego Młodzieży przy Państwowym Seminarium Nauczycielski w Działdowie)

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Djabeł na Mazurach w bajkach i podaniach, Działdowo 1936, s. 10 (bez tytułu).

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędzał, Olsztyn 1994, s. 93. O diabłach mazurskich (bez tytułu).

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 95

37. JAK GBUR SPRZEDAŁ OSŁA. UCIESZNE OPOWIADANIA MAZURSKIE.

*Kalendarz dla Mazurów 1931, s. 110-111 (Ze zbioru Kółka Krajoznawczego Młodzieży przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

38. JAK GŁUPI LUDZIE CHAŁUPĘ BUDOWALI. UCIESZNE OPOWIADANIA MAZURSKIE

*Kalendarz dla Mazurów 1932, s. 110. (Ze zbioru Kółka Krajoznawczego przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 133. (**Jak głupcy chałupę budowali**)

39. JAK MAZUR OSZUKAŁ DIABŁA

(Kierz róży, Jak Mazur oszukał diabła, s. 32-36)

*„Gazeta Mazurska”, 1928, nr 1, s. 2-3.

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 146-147. (tytuł „**Jak baba oszukała diabła**” trochę podobna).

40. JAK SIĘ CHŁOP POMYLIŁ. UCIESZNE OPOWIADANIA MAZURSKIE

*Kalendarz dla Mazurów 1932, s. 109-110. (Ze zbioru Kółka Krajoznawczego przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 86. (**Prosię w kołyse**)

41. JAK SIĘ POLAK DO NIEMCA NA NAUKĘ GODZIŁ UCIESZNE OPOWIADANIA MAZURSKIE

*Kalendarz dla Mazurów 1932, s. 111. (Ze zbioru Kółka Krajoznawczego przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 133-134. (**Jak się Polak do Niemca na robotę godził, polsko-niemiecka wersja**)

42. JAK TO GOSPODARZ KONOPKA Z DIABŁEM WOJOWAŁ

*„Gazeta Mazurska”, 1923, nr 5, s. 2-3, Spisała Emilia Sukertowa

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Djabeł na Mazurach w bajkach i podaniach, Działdowo 1936, s.16-17 (bez tytułu)

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędzał, Olsztyn 1994, s. 13-23. (**O Konopce ze wsi Ogonki**)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 149-150. (**Konopkowa Góra**)

43. JAK TO WILK BARTŁOMIEJOWI KOŻĘ DUSIŁ. UCIESZNE OPOWIADANIA MAZURSKIE

*Kalendarz dla Mazurów 1932, s. 110. (Ze zbioru Kółka Krajoznawczego przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

44. JAN KUTERNOGA

*Monografia wsi Turza Wielka, oprac. R. Goerick i K. Willamowski uczniowie kl. III

45. JAZDA KONNO NA CZWARTE PIĘTRO

(Bajki mazurskie, Chusteczka i pierścień, s. 18-21)

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, 163-165,

(Konno na czwarte piętro, s. 165-168)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1994, s. 31-32.

46. JEZIORO TANENBERSKIE

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 146, **(Jezioro Stębarskie, s. 150)**

*"Gazeta Mazurska", 1923, nr 10, s. 2 . **(Grunwald i Tannenberg. Legendy mazurskie, Emilia Sukertowa)**

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędzał. Bajki mazurskie, Olsztyn 1994, s. 25-26. **(Legendy grunwaldzkie)**

47. KARA ZA ROZPUSTĘ W KAEHL

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 134-136,

(Kara za rozpustę w Kalu, s. 140)

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Djabeł na Mazurach w bajkach i podaniach, Działdowo 1936, s. 25-26

48. KARCZMARKA Z NAKOMIAD. LEGENDY MAZURSKIE

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 132-133, (s. 137-139)

*"Gazeta Mazurska", 1923, nr 22, s. 2, Spisała Emilia Sukertowa

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Djabeł na Mazurach w bajkach i podaniach, Działdowo 1936, s. 25 (bez tytułu)

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędzał. Olsztyn 1994, s. 35-37.

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 164-165.

49. KASIA NIE GŁUPIA

(Kierz róży, Kasia niegłupia, s. 60-62)

(Bajki mazurskie, Mądra Kasia, s. 22-24)

*Monografia wsi Pierławka, 15.VI.1929 r., oprac. A. Olschewski A. Pletz. Opowiedział p. Leszczyński przeszło 60 letni gospodarz Pierławki.

*Kalendarz dla Mazurów 1930 s. 104-105. (Według opowieści p. Leszczyńskiego, gospodarza z Pierławki Pod Działdowem. Ze zbioru Koła Krajoznawczego Młodzieży przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

50. KIERZ RÓŻY. BAJKA MAZURSKA

(Kierz róży, Kierz róży, s. 57-59)

(Bajki mazurskie, Różany krzak, s. 50-53)

*Kalendarz dla Mazurów na rok 1932, s. 106-107, Bajka ta, podobnie jak i inne, w kalendarzu tym zamieszczone, spisana została przez Kółko Krajoznawcze Młodzieży przy PSN w Działdowie. (Przyp. Redakcji).

*Monografia wsi Gródki **(bez tytułu a zaczyna się „ W pewnym mieście...)**. Wykonana przez Fr. Męczyńskiego i F. Rucińskiego uczniów kursu III. Zebrane z opowiadań ludności w Gródkach.

51. KOMTEDERKA. UCIESZNE OPOWIADANIA MAZURSKIE

*Kalendarz dla Mazurów 1937, s. 77-78. (Ze zbioru Jerzego Fryderyka Burskiego z Pierławki)

52. KRÓL KOJATA

*"Nasz Świątek" 1931, nr 19 i 20, s. 73-74 i 78-79. Wacław Dzenis, uczeń VII kl Szkoły Powszechnej w Działdowie

53. KRÓLEWNA DZIAŁDOWA

(Kierz róży, Królowna z Działdowa, s. 20-21)

*„Gazeta Mazurska”, 1932, nr 18, s. 78. Ze zbiorów Kółka Krajoznawczego Młodzieży przy PSN w Działdowie. Spisał Fr. Burski z Pierławki.

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędzał, Olsztyn 1994, **(nieco zmieniona wśród Legend i wieści gminnych z Działdowa s. 61-62)**

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 173. **(Królowna Działdowa)**

54. KRÓLEWNA U ZBÓJCÓW. BAJKA MAZURSKA

(Bajki mazurskie, Porwana królowna, s. 45-49)

*Kalendarz dla Mazurów 1937, s. 73-75. (Jerzy Fryderyk Burski z Pierławki)

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędzał, Olsztyn 1994, s. 62 **(Legendy i wieści gminne, ale krótsze)**

55. KRÓLEWNA W POSTACI ŻABY

(Bajki mazurskie, Księżniczka zaklęta w żabę, s. 66-72)

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 173-177,

(Księżniczka żaba, s. 174-178)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 33-35.

56. KSIĄDZ I SŁUGA

*Monografia wsi Brodowa, bajkę opowiedział nam znany bajkarz pan Falk z Brodowa. 5.VI.1930 r., opracowali H. Wildauer, Bolesław Żyto, uczniowie PSN III kursu..

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Djabeł na Mazurach w bajkach i podaniach, Działdowo 1936, s. 14

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędzał, Olsztyn 1994, s. 96-97. O diabłach mazurskich (tez tytułu).

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 138-140. **(Ksiądz i parobek)**

57. KTO POD KIM WĄDOLKI KOPIE SAM W NIE WPADA

(Bajki mazurskie, Kto pod kim dołki kopie, s. 112-116)

*Monografia wsi Wysoka, wykonali Zygmunt Majewski, Wilh. Leemann

*Kalendarz dla Mazurów 1933, s. 98-100. **(Kto pod kim dołki kopie... Bajka mazurska. (Ze zbioru Kółka Krajoznawczego Młodzieży przy PSN w Działdowie).(trochę się różnią, jest mniej rozbudowana, nie ma tu Pana Jezusa)**

58. LEGENDA O NARZYMIU

(Kierz róży, Legenda o Narzymiu, s. 14-15)

*„Gazeta Mazurska”, 1927, nr 30-31, s. 117 Emilia Sukertowa

*Monografia wsi Narzym, 2.VI.1931 r. opracowali B. Żyto i K. Willamowski Koło Krajoznawcze Młodzieży im. Emilii Sukertowej przy PSN w Działdowie **(Legenda o nazwie Narzym).**

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędzał, Olsztyn 1994, s. 85-86. **(Legenda o Narzymiu)**

59. LEGENDA O ŚWIĘTYM DĘBIE

*Kalendarz dla Mazurów 1925, s. 113-115 Emilia Sukertowa

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędzał, Olsztyn 1994, s. 53-55

60. LEGENDY OKOLIC CZUBATKI

*Kalendarz dla Mazurów 1938, s. 73-74 H. Skurpski (zgodnie z tekstem z „Zauroczenia”)

61. MAZURSKA LEGENDA O GÓRZE ZAMKOWEJ POD JANOWEM

*Kalendarz dla Mazurów 1928, s. 116-117 Emilia Sukertowa

*Kalendarz dla Mazurów 1934, s. 80 (**O górze Zamkowej pod Janowem. Legendy mazurskie**)

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędził, Olsztyn 1994, s. 72-73. (**O Górze Zamkowej pod Janowem, dopisane zakończenie**)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 175 (**O Górze Zamkowej pod Janowem**)

62. MAZURSKA LEGENDA O ZACZAROWANYM ZAMKU W RYBNIE

*Kalendarz dla Mazurów 1927, s. 116-117, Emilia Sukertowa

*Kalendarz dla Mazurów 1938, s. 59-61. Spisała E. Sukertowa-Biedrawina, rysunki wykonał H. Schmidt-Skurpski. **Legenda mazurska o zaczarowanym zamku w Rybnie.**

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędzał, Olsztyn 1994, s. 38-43 (**O zaczarowanym zamku w Rybnie**)

63. MIŁOSIERDZIE NAGRODZONE

(Kierz róży, O złej królowej i dobrej szewcowej, s. 17-19)

(Bajki mazurskie, Szewcowa i królowa, s. 36-39)

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 180-182, (**Nagrodzona dobroczynność**, s. 181-182)

*„Gazeta Mazurska”, 1926, nr 16, s. 62. Spisała Emilia Sukertowa (**Bajka mazurska o złej królowej i dobrej szewcowej**)

*Kalendarz dla Mazurów 1936, s. 75-76. **O złej królowej i dobrej szewcowej. Bajka mazurska.** (

*Emilia Sukertowa – Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędzał, Olsztyn 1994, s. 69-71 (**O złej królowej i dobrej szewcowej**)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 38-40, (**Miłosierdzie nagrodzone**).

64. NAZWA MIASTA ORTELSBURG (SZCZYTNO)

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa, 1894, s. 150-151, (**Nazwa miasta Szczytno**, s. 154)

65. NAZWA MIASTA PASSENHEIM (PASYM)

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 150, (**Nazwa miasta Pasym**, s. 154)

66. NAZWA MIASTA SENSBURG (ZĄDZBORK)

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 151, (**Nazwa miasta Ządzbork**, s. 154-155)

67. NIBORSKA PANNA. PODANIA LUDOWE MAZURSKIE.

(Bajki mazurskie, Piękność nad pięknościami)

*Kalendarz dla Mazurów, 1939, s. 82-83. (Fr. Burski)

68. O BRZOSKU-PALUSZKU. UCIESZNE BAJKI MAZURSKIE

*Kalendarz dla Mazurów 1934, s. 89-91. (Ze zbioru Kółka Krajoznawczego przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

69. O DIABELSKIM MOŚCIE. UCIESZNE OPOWIADANIA MAZURSKIE

*Kalendarz dla Mazurów 1933, s.103-104. (Ze zbiorów Kółka Krajoznawczego przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 145-146 (**O diabelskim moście**)

70. O GŁUPIM SYNIE. UCIESZNE BAJKI MAZURSKIE

(Bajki mazurskie, O głupim synie, s. 8-10)

Kalendarz dla Mazurów 1934, s. 91-92. (Ze zbioru Kółka Krajoznawczego przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

71. O GÓRZE DIABELSKIEJ W RĘKUSACH. BAŚŃ MAZURSKA

*„Gazeta Mazurska”, 1925, nr 9, s. 34-35. Spisała Emilia Sukertowa

*Kalendarz dla Mazurów 1934, s. 78-79 (**O Górze Diabelskiej w Rękusach. Legendy mazurskie**)

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędział, Olsztyn 1994, s. 65-66 (**O Górze Diabelskiej w Rękusach**)

72. O JAŚKU PODPŁOMYKU. BAJKA MAZURSKA

(Bajki mazurskie, O Jaśku Podpłomyku, s. 107-111)

*Kalendarz dla Mazurów 1935, s. 86-88. (Ze zbioru Koła Krajoznawczego przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

73. O MĄDRYCH GOSPODARZACH I STRASZNYM ROBAKU. UCIESZNE OPOWIADANIA MAZURSKIE

*Kalendarz dla Mazurów 1937, s. 79. (Ze zbioru Koła Krajoznawczego Młodzieży przy b. Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

74. O MĄDRYM CHŁOPIE. UCIESZNE OPOWIADANIA MAZURSKIE

*Kalendarz dla Mazurów 1933, s. 104 (Ze zbiorów Kółka Krajoznawczego przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

75. O SŁOŃCU, WIETRZE I MROZIE. BAJKA MAZURSKA

*Kalendarz dla Mazurów 1935, s. 90-91. (Ze zbioru Koła Krajoznawczego przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

76. O STARYM GAWRYSIU. UCIESZNE OPOWIADANIA MAZURSKIE

*Kalendarz dla Mazurów 1937, s. 79. (Ze zbioru Koła Krajoznawczego Młodzieży przy b. Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

77. O SZKLANEJ GÓRZE I O DOBRYM SYNU. BAJKA

(Kierz róży, O szklanej górze i dobrym synu, s. 50-51)

*„Nasz Świątek”, 1930, nr 11, 42-43. Franciszek Lewandowski, uczeń VI-ej klasy szkoły powszechnej w Działdowie

78. O TOMALI I ROGALI. UCIESZNE OPOWIADANIA MAZURSKIE

*Kalendarz dla Mazurów 1936, s. 81. (Ze zbioru Koła Krajoznawczego Młodzieży przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

79. O TRZECH SYNACH. BAJKA MAZURSKA. LUDOWE PODANIA MAZURSKIE

*Kalendarz dla Mazurów 1939, s. 87-88.

80. O TYM JAK PIES WYGRAŁ WOJNĘ. BAJKA MAZURSKA

(Kierz róży, Jak pies wygrał wojnę, s. 54-55)

*„Nasz Świat”, 1930, nr 8, s. 30-31. Spisał Jerzy Żywiec z Brodowa, uczeń I-go kursu Państwowego Seminarium Nauczycielskiego w Działdowie

*Kalendarz dla Mazurów na rok 1934, s. 92-93. **O psie i wilku. Ucieszne bajki mazurskie.** (Ze zbioru Kółka Krajoznawczego przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk, 1995, s. 8-9. (**Pies szyje wilkowi buty**).

81. O ZŁEJ MACOSZE I PASIERBICY KACHNIE. BAJKI MAZURSKIE

(Bajki mazurskie, Kachna i Karlina, s. 42-44)

*Kalendarz dla Mazurów 1935, s. 88-89. (Ze zbioru Koła Krajoznawczego przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Dziąldowie)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk, 1995, s. 56-58. **(Jak sierotka została panią, początek z tej bajki reszta o Kopciuszku.)**

82. O ZŁOTEJ GÓRZE W ŁUPOWIE. LEGENDY MAZURSKIE

*Kalendarz dla Mazurów 1934, s. 80-81

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędzał, Olsztyn 1994, s. 90-91.

83. O ŻMIU CO LUDZI POŻERAŁA. BAJKA MAZURSKA

(Bajki mazurskie, O żmii co ludzi pożerała, s. 80-83)

*Kalendarz dla Mazurów 1936, s. 77-78

84. OLBRZYM MILIDEGO. ZE STARYCH LEGEND.

*Kalendarz dla Mazurów 1926, s. 118-119, spisała Emilia Sukertowa

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędzał, Olsztyn, 1994, s. 81-82 **(zgodne z tekstem z Kalendarza)**

85. ORGANISTA I GOSPODARZ. UCIESZNE OPOWIADANIA MAZURSKIE

*Kalendarz dla Mazurów 1937, s. 78-79. (Ze zbioru Koła Krajoznawczego Młodzieży przy b. Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Dziąldowie)

86. OW CZARZ

*Kalendarz dla Mazurów 1936, s. 67-69, H. Skurpski **(zgodne z tekstem z „Zauroczenia”)**

87. PAN I SŁUGA

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 177-179, (s. 178-180)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1994, s. 36-37.

88. PERKUN I KOŃ. ZE STARYCH LEGEND.

(Bajki mazurskie, Dumny koń i poczciwy wół, s. 94-96)

*Kalendarz dla Mazurów 1926, s. 117 spisała Emilia Sukertowa

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędzał, Olsztyn 1994, 79-80 **(zgodne z tekstem z Kalendarza)**

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 163 **(pod tytułem Dlaczego koń jest zawsze głodny)**

89. PEWNI LUDZIE MIELI SYNA JEDYNAKA...

*Monografia wsi Gródkki, wykonana przez Fr. Męczyńskiego i F. Rucińskiego uczniów kursu III. Zebrane z opowiadań ludności w Gródkach.

90. POBOŻNOŚĆ W KOŚCIELE

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 137-138, (s. 142)

*Kalendarz dla Mazurów 1939, s. 85-86. **(Owsianka. Podania ludowe mazurskie)**

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1994, s. 19.

91. PODANIE MAZURSKIE O DIABLE I MAJĄTKARZU

*Kalendarz dla Mazurów 1929, s. 112 Emilia Sukertowa

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędzał, Olsztyn 1994, s. 74-75 **(zgodne a tekstem z Kalendarza, ale pod tytułem O diable i majątkarzu)**

92. PODANIE O DIABELSKIEJ WYSPIE

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 149,

(Podanie o Czarciwej Wyspie, s. 153)

93. PODANIE O GÓRACH ZŁOTYCH POD NIBORKIEM. Z LEGEND MAZURSKICH

*"Gazeta Mazurska", 1926, nr 11, s. 42. Podług dr Toeppena spolszczyła Emilia Sukertowa

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędział, Olsztyn 1994, s. 83-84.

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 171-172. (**O Złotych Górach pod Nidzią**)

94. PODANIE O GÓRZE DIABELSKIEJ W BORKOWSKIEJ PUSZCZY

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 141-142,

(**Podanie o Diabelej Górze w Puszczy Boreckiej**, s. 145-147)

*Kalendarz dla Mazurów, 1939, s. 81-82 (**Pełna skorznia. Podania ludowe mazurskie**)

95. PODANIE O GÓRZE GOŁDAPSKIEJ

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 139-140, (**Podanie o Pięknej Górze**, s. 144)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 166 (**O Górze Gołdapskiej**).

96. PODANIE O GÓRZE POD GRODZISKIEM

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 141, (s. 145)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 167-168 (**O Górze pod Grodziskiem**)

97. PODANIE O GÓRZE POD PIETRASZAMI

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 140-141, (s. 144-145).

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 167 (**O Górze pod Pietraszami**)

98. PODANIE O KOŚCIELE NA GÓRZE POD WIERZBOWEM

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 150, (s. 153)

99. PODANIE O MAJNEGÓRACH POD NIBORKIEM

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 148-149, (**Podanie o Błędnych Górach pod Niborkiem**, s. 152)

100. PODANIE O ŚWIĘTYM JEZIORZE

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 145, (**Podanie o Jeziorze Świętym**, s. 149-150)

101. PODANIE O WYSPIE GILM

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 143, (**Podanie o wyspie Gilma**, s. 148)

102. PODANIE O ZAMKU NAD JEZIOREM SATINT

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 144, (**Podanie o zamku nad jeziorem Salet**, s. 148)

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Diabeł na Mazurach w bajkach i podaniach, Działdowo 1936, s. 28 (bez tytułu, krótszy tekst)

103. PODANIE O ZAMKU PRZY NOWO-BAGIENICACH

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 144-145, (**Podanie o zamku przy Nowych Bagienicach**, s. 149)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 165 (**O zamku w Nowych Bagienicach**) (**Zobacz poz. 105**)

104. PODANIE O ZAMKU W PUPACH

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 149, (s. 153)

105. PODANIE O ZŁOTEJ GÓRZE W LESIE PRZEZDZIĘCKIM

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 142-143, (**Podanie o Złotej Górze w Pozezdrzańskim Lesie**, s. 147-148) (**Zobacz poz. 103**)

106. PODANIE O ZŁOTYCH GÓRACH

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 148, (s. 151-152)

107. PODANIE O ZŁOTYCH GÓRACH POD NIBORKIEM

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 146-147, (s. 150-151)

*"Gazeta Mazurska", 1926, nr 11, s. 42 (**Podanie o Górach Złotych pod Niborkiem. Z legend mazurskich**)

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędzał, Olsztyn 1994, s. 83-84.

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 171-172. (**O Złotych Górach pod Nidzią**)

108. PODANIE O ZŁOTYCH GÓRACH POD NIBORKIEM

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 147, (s. 151)

109. PODANIE O ZŁOTYCH GÓRACH POD NIBORKIEM

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 148, (s. 152)

110. POMYŁKA. UCIESZNE OPOWIADANIA MAZURSKIE

*Kalendarz dla Mazurów 1933, s. 104. (Ze zbiorów Kółka Krajoznawczego przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

111. PRZYGODA „BOGOROBA”

*"Gazeta Mazurska", 1924, nr 18, s. 71. Podług opowiadania sołtysa Retkowskiego ze wsi Wądzyna, pow. działdowski

112. PRZYGODY MOJEGO DZIADKA

„Nasz Świat”, 1929, nr 10, s. 38-39, E. S.-B.

*Kalendarz dla Mazurów 1933, s. 101-102. **Jak mój dziadek do Dąbrówna po tabakę szedł. Ucieszne opowiadania mazurskie.**(Ze zbiorów Kółka Krajoznawczego przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

113. PTAK CAESARIUS

(Bajki mazurskie, Królewicz Ludwik i ptak Cezariusz, s. 84-89)

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 169-173,

(Ptak Cezariusz s. 171-174)

114. RÓŻA

(Bajki mazurskie, Różany prezent, s. 90-93)

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 157-159, (s. 161-162)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 23-25.

115. SIOSTRA I NARZECZONA

(Kierz róży, O Babie Jędzy i pięknej królownie, s. 37-38)

(Bajki mazurskie, Córka czarownicy i siostra króla, s. 57-59)

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 159-162, (s. 163-164)

*„Nasz Świątek”, 1929, nr 22, s. 86-87. Emilia Sukertowa-Biedrawina (**O Babie Jędzy i pięknej królownie. Bajka mazurska.**)

*Kalendarz dla Mazurów 1934, s. 87-88. **O królu i jego siostrze. Ucieszne bajki mazurskie.** (Ze zbioru Kółka Krajoznawczego przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

*Kalendarz dla Mazurów 1938, s. 79-80. **O Babie Jędzy i pięknej królownie. Bajka mazurska.** Ze zbioru Koła Krajoznawczego przy b. Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie, treść zmieniona w porównaniu do 1934 r.)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 28-30.

116. STAN NIEWINNOŚCI

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 136-137, (s. 141-142)

*„Gazeta Mazurska”, 1926, nr 26-27, s. 103-104. Emilia Sukertowa. (**Legenda mazurska**)

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędzał, Olsztyn 1994, s. 67-68. (**Syn Toni Morskiej, bardziej rozbudowana**)

117. ŚPIOCH. UCIESZNE OPOWIADANIA MAZURSKIE

*Kalendarz dla Mazurów 1937, s. 76-77. (Ze zbioru Jerzego Fryderyka Burskiego z Pierławki)

118. Tatarska Góra pod Łekiem

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 152,

(**Tatarska Góra pod Elkiem, s. 155**)

119. TITELITURY

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 152-153, (s. 157-158)

*„Gazeta Mazurska”, 1923, nr 7, s. 2-3. Spisała Emilia Sukertowa (**Titelitory. Bań mazurska**)

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Djabeł na Mazurach w bajkach i podaniach, Działdowo 1936, s. 22-23 (bez tytułu)

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędzał, Olsztyn 1994, s. 31-34.

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 20-21.

120. WINOWAJCY W JANSBORKU

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 138-139, (**Winowajcy z Jańsborka, s. 142-143**)

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, diabeł na Mazurach w bajkach i podaniach, Działdowo 1936, s. 26-27. (bez tytułu)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 170-171 (**Winowajcy z Jańsborka**)

121. WOŁANIE ZIEMI. BAŚŃ

*Kalendarz dla Mazurów 1937, s. 62-66 H. Skurpski (zgodnie z tekstem w „**Zauroczeniu**”)

122. WRÓŻBA SKOWRONKA

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1893, s. 165-169, (s. 168-171)

123. WYPĘDZENIE DIABŁA W KLUSACH

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 136, (s. 141)

124. WYRWIDĄB I WALIGÓRA. BAJKA MAZURSKA

(*Kierz róż, Wyrwidąb i Waligóra, s. 44-45*)

(*Bajki mazurskie, Wyrwidąb i Waligóra, s. 60-63*)

*„Nasz Świątek”, 1930, nr 18, s. 70-71. Opowiedziała p. Kaszubska z Gródek. Spisał Jan Szeffler, uczeń II-go kursu Państwowego Seminarium Nauczycielskiego w Działdowie

*Kalendarz dla Mazurów 1938, s. 80-81. (Ze zbioru Koła Krajoznawczego przy b. Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Działdowie)

125. ZATOPIONE DZWONY. LEGENDY MAZURSKIE.

*Kalendarz dla Mazurów 1934, s. 79.

*Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędził, Olsztyn 1994, s. 92. (zgodnie z tekstem z Kalendarza)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk, 1995, s. 174.

126. ZŁOTE GOŁĘBIE

(*Bajki mazurskie, Złota ląka i złote gołębie, s. 97-101*)

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 154-157, (s. 159-160)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk 1995, s. 26-28.

127. ZŁOTE JABŁKO

(Bajki mazurskie, Złota jabłoń, s. 104-106)

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 153-154, (s. 158)

*Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał, Gdańsk, 1995, s. 21-22.

128. ZMORY

*Max Toeppen, Wierzenia mazurskie, Warszawa 1894, s. 139, (s. 143)

WYKAZ ŹRÓDEŁ

Rękopisy

1. Monografie wsi opracowane przez uczniów Państwowego Seminarium Nauczycielskiego w Działdowie, znajdujące się w Dziale Zbiorów Specjalnych. Ośrodka Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie.

1. Monografia wsi BRODOWA. (R 107)

Opracowali H. Wildauer, Bolesław Żyto uczniowie PSN III kursu. 5.VI.30 r.

2. Monografia wsi BURKAT. (R 110)

Wykonał Gerhard Laser uczeń III-go kursu.

3. Monografia wieś CHORAP. (R 103)

Opracował W. Kaczan i M. Gołajski kurs III w czerwcu 1931 r.

4. Monografia wsi DŹWIERZNI. (R-109)

Oprac. Józef Przybyszewski kl. III.

5. Monografia wsi GRÓDKI. (R 102)

Wykonana przez Fr. Męczyńskiego i F. Rucińskiego uczniów kursu III.

6. Monografia KISIN. (R 108)

Wykonali P. Poznański, K. Ugodowski uczniowie kursu III. Według danych z dnia 16.V.31 r.

7. Monografia wsi KRASZEWO. (R 101)

Oprac. Stefan Zalewski i A. Karbonowski.

8. Monografia wsi KURKI. (R 114)

Oprac. F. Klementowski, A. Urbański. Statystyka szkolna pow. Działdowskiego z roku 1920 i 1928 wykonała uczennica V kursu Halina Rosińska 1929r.

9. Monografia wsi NARZYMIA (R 113)

Opracowali B. Żyto i K. Willamowski 2.VI.1931 r.(Maszynopis).

10. Monografia wsi PIERŁAWKA. (R 116)

Oprac. A. Olschewski A. Pletz 15.06.1929 r.

11. Monografia PRZEŁĘKA. (R 105)

E. Kazimierczak, J. Wierzchowski

12. Monografia wsi PURGAŁKI. (R 111)

Wykonał F. Zakrzewski B. Świgoń 20.04.1934 r.

13. Monografia wieś SOCHY. (R 106)

Opracowali Roman Smoczyński i Jerzy Wróbel uczniowie III-go kursu

14. Monografia wsi TURZA WIELKA. (R 112)

Oprac. R.Goerick i K. Willamowski uczniowie kl. III

15. Monografia wieś WYSOKA. (R 104)

Wykonali Zygmunt Majewski i Wilh. Leemann

Czasopisma

1. „Gazeta Mazurska”. Pismo poświęcone sprawom Mazur Ewangelickich, Warszawa 1922-1933. Do 1924 jako dwutygodnik, od 1925 do 1933 tygodnik, i w 1933 znów dwutygodnik.
2. „Nasz Świat” (miesięcznik, dwutygodnik, tygodnik) dla naszej młodzieży. Od 1929 r. do 1933 r. bezpłatny, ilustrowany dodatek do „Gazety Mazurskiej”.
3. „Nasz Światek”.(miesięcznik, dwutygodnik, tygodnik) dla naszej dżiatwy. Od 1929 r. do 1933 r. bezpłatny dodatek do „Gazety Mazurskiej”.
4. „Kalendarz dla Mazurów” 1924-1939.

Książki

1. Tadeusz Oracki, Jak Mazurowi diabeł matkę dał. Bajki Warmii i Mazur, Gdańsk 1995.
2. Emilia Sukertowa-Biedrawina, Jak Konopka diabła wypędział. Bajki mazurskie, Olsztyn 1994.
3. Max Toeppen, Wierzenia Mazurskie, Warszawa 1894. (Max P. Toeppen, Wierzenia mazurskie, Dąbrówno 2008)